

V Bruseli 9. 12. 2020
COM(2020) 788 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Európsky klimatický pakt

1. Úvod

Európska únia je rozhodnutá zaujať vedúcu pozíciu pri úsilí urýchliť opatrenia v oblasti klímy a životného prostredia na všetkých frontoch. Európska komisia v decembri 2019 predstavila Európsku zelenú dohodu¹ – náš plán, ako premeniť EÚ na spravodlivú, zdravú, udržateľnú a prosperujúcu spoločnosť. Dosiahnuť odolné hospodárstvo fungujúce pre ľudí i prírodu. Nulovú bilanciu emisií skleníkových plynov. Hospodársky rast oddelený od využívania zdrojov a znečisťovania.

Počas piatich rokov od prijatia Parížskej dohody o zmene klímy a Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj² sme nekonali dostatočne rýchlo a nepodarilo sa nám zabrániť nezvratiteľnej a katastrofálnej zmene klímy. Vedci nás upozorňujú, že musíme urýchlene podniknúť kroky, ak máme mať šancu dosiahnuť parížske ciele v oblasti klímy, predovšetkým obmedziť globálne otepľovanie na výrazne menej než 2° C a v tomto úsilí nepoľaviť, aby sme dosiahli obmedzenie otepľovania na 1,5° C. Na to potrebujeme zintenzívniť snahu **napraviť spôsob, akým prebieha naša interakcia s prírodou**, chrániť zdravie a kvalitu životných podmienok ľudí pred rizikami súvisiacimi so zmenou klímy a životným prostredím a zaručiť **zdravú a prosperujúcu planétu** pre nás a generácie, ktoré prídu po nás.

Európska zelená dohoda predstavuje reakciu nielen na vedecké poznatky, ale aj na **žiadosti občanov o rásnejšie opatrenia**. Z prieskumov verejnej mienky je zrejmé, že deväť z desiatich Európanov zmenu klímy vníma ako vážny problém³ a ochrana životného prostredia je pre nich osobne dôležitá⁴. Mnohé riešenia načrtnuté v Európskej zelenej dohode môžu mať úspech len vtedy, ak sa skoncipujú sociálne spravodlivým spôsobom a ak občania, komunity, spoločnosti a organizácie zohrajú svoju úlohu spolu s verejnou politikou a reguláciou.

Preto Európska komisia iniciuje Európsky klimatický pakt v snahe zaručiť, aby všetci pomohli budovať ekologickejšiu Európu a podporovali dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja. Ako sa navrhuje v politických usmerneniach predsedníčky Európskej komisie, klimatický pakt spojí *„regióny, miestne komunity, občiansku spoločnosť, priemysel a školy. Spoločne navrhnuť súbor prísľubov umožňujúcich zmenu správania (od jednotlivca až po najväčšie nadnárodné spoločnosti) a zaviazajú sa k jeho plneniu.“*⁵

Klimatický pakt zabezpečí priestor na spoluprácu pri riešení problému zmeny klímy a zhoršovania stavu životného prostredia **a pri využívaní príležitostí**, ktoré ponúkajú rozhodujúce kroky a udržateľný životný štýl. Pakt spojí ľudí zo všetkých sfér života a je zameraný na to, aby lepšie pochopili pred nami stojace náročné úlohy, vyzýva všetkých Európanov, aby sa zapojili a využívali výhody, ktoré z neho plynú, vyvíjali veľké i malé

¹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk.

² <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>.

³ Osobitný prieskum Eurobarometra č. 490: Zmena klímy (2019): https://ec.europa.eu/clima/citizens/support_sk.

⁴ Osobitný prieskum Eurobarometra č. 501: Postoje európskych občanov k životnému prostrediu (2020): https://data.europa.eu/euodp/sk/data/dataset/S2257_92_4_501_ENG-.

⁵ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_sk.pdf.

riešenia a iniciovali a rozširovali pozitívne zmeny. **Európsky klimatický pakt sa bude postupom času rozvíjať a narastať**, a to vďaka angažovanosti a kreativite všetkých Európanov a zainteresovaných strán, ktorí sa stanú jeho súčasťou.

Pakt posilní mnohých ľudí v Európe, ktorí majú rovnaké snahy a sú pripravení prispieť svojím dielom a šíriť dosah na tých, ktorí sa doteraz angažovali menej. V rámci verejnej konzultácie počas koncipovania paktu bolo Komisii doručených vyše 3 500 príspevkov, mnohé z nich od občanov zo všetkých 27 členských štátov EÚ i ďalších krajín.⁶ Komisia bude aj naďalej počúvať, čo hovoria občania, komunity, občianska spoločnosť, podniky a zainteresované strany.

1.1. Prečo Európsky klimatický pakt?

Klimatická kríza nie je problémom budúcnosti – my, ľudstvo, sme už zmenili klímu Zeme a poškodili sme väčšinu ekosystémov. Uplynulých päť rokov bolo najteplejších od začiatku vedenia záznamov. Vplyvy zmeny klímy už nemožno popierať: na celom svete sú čoraz častejšie suchá, lesné požiare, búrky, záplavy a iné extrémne poveternostné udalosti, čo výrazným spôsobom ovplyvnilo demografické trendy. Zmena bude ešte drastickejšia a bude mať nepredvídateľné následky, ak sa nám nepodarí čo najrýchlejšie zmierniť našu ekologickú stopu a emisie. Jej účinky od základu menia náš svet a ako prvé zasiahnu najzraniteľnejšie skupiny na svete a v našej spoločnosti⁷.

Inštitúcie EÚ zohrávajú významnú úlohu pri formovaní politiky a právnych predpisov na vykonávanie Európskej zelenej dohody. Komisia nedávno navrhla aj zvýšiť ambície pri znižovaní emisií v nasledujúcom desaťročí⁸ a predstavila svoju koncepciu udržateľnosti i cieľov udržateľného rozvoja⁹.

Nezačíname ale od nuly. **Klimatický pakt bude fungovať spolu s celým radom existujúcich iniciatív, sietí a hnutí.** Mladí klimatickí aktivisti sa dostali do stredobodu pozornosti na celom svete a udávajú tón v diskusii o zmene klímy. Miestne samosprávy podľa Dohovoru primátorov a starostov o klíme a energetike¹⁰ podnikajú kroky na úrovni miest, a často zapálenejšie a konkrétnejšie než vlády na národnej úrovni zapájajú občanov a zainteresované strany na svojom území. Európska platforma pre obehové hospodárstvo¹¹ a platforma viacerých zainteresovaných strán pre ciele v oblasti udržateľného rozvoja¹² spojili zainteresované strany v snahe inšpirovať zmeny vo výrobných i spotrebiteľských návykoch.

⁶ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12219-European-Climate-Pact/public-consultation>.

⁷ „Prehľad rizík prírodných katastrof a katastrof spôsobených ľudskou činnosťou, ktorým EÚ môže čeliť“ – o spôsobe, akým členské štáty a EÚ posudzujú a riešia riziká vrátane zmeny klímy. Mechanizmy Únie v oblasti civilnej ochrany pomáhajú koordinovať pomoc členských štátov v prípade núdze: https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/european-disaster-risk-management_en.

⁸ Ambicióznejšie klimatické ciele pre Európu na rok 2030: Investícia do klimaticky neutrálnej budúcnosti v prospech našich občanov, COM/2020/562 https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/2030_ctp_sk.

⁹ Dosahovanie cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja – komplexný prístup, 17. november 2020, SWD(2020)400 final.

¹⁰ <https://www.dohovorprimatorovastarostov.eu/>.

¹¹ <https://circulareconomy.europa.eu/platform>.

¹² https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals/multi-stakeholder-platform-sdgs_en.

Aj priemyselné aliancie a iné iniciatívy týkajúce sa obchodu a podnikania pomohli vymedziť potreby a primerané riešenia pre sektor priemyslu pri prechode na zelené hospodárstvo.

Komisia ako inštitúcia je v duchu Európskej zelenej dohody takisto odhodlaná byť príkladom a dosiahnuť do roku 2030 klimatickú neutralnosť. **Podrobný plán ekologizácie Európskej komisie, náš vlastný inštitucionálny prísľub**, je naplánovaný na začiatok roka 2021¹³.

Výskum a inovácia zohrávajú zásadnú úlohu pri vývoji a propagácii využívania riešení potrebných na to, aby sme zrealizovali ambície EÚ v oblasti klímy¹⁴. Spoločnosti, a to rovnako veľké korporácie i malé podniky, si osvojujú nové obchodné modely a zavádzajú inovačné technológie v snahe o udržateľnejšie fungovanie. Projekty energetických spoločenstiev v celej EÚ prispievajú k zavádzaniu obnoviteľných zdrojov energie, podporujú účasť a angažovanosť občanov¹⁵. Sociálni partneri vyvíjajú spoločné riešenia s cieľom zabezpečiť spravodlivý prechod ku klimatickej neutralite.

Ak máme znížiť emisie a prispôsobiť sa zmenenej klíme, musíme všetci zmeniť svoje návyky. Mnohé z týchto zmien zlepšia náš spôsob života, spôsob, akým sa prepravujeme, chladíme alebo vykurojeme naše domovy, vyrábame a konzumujeme. Už sme nadobudli veľkú časť potrebných vedomostí a máme mnoho osvedčených riešení. Tieto riešenia môžu pochádzať od organizácií i jednotlivcov, a to priamo (naše správanie a činnosti v našich komunitách) aj nepriamo (podnecovanie ostatných, podnikov či politických lídrov, aby podnikali opatrenia na boj proti zmene klímy). Európsky klimatický pakt postaví tieto riešenia do stredobodu pozornosti v snahe inšpirovať ďalších.

Pandémia COVID-19 preukázala, aká zraniteľná je naša spoločnosť a hospodárstvo, ak sú vystavené situáciám, ktoré otrasú systémom. Zmena klímy a zhoršovanie stavu životného prostredia sú ďalšími veľkými ranami, ktoré pociťuje celý svet a sú rovnako naliehavé a nebezpečné pre naše zdravie a dobré životné podmienky. Predpokladá sa, že v priebehu nasledujúcich dvoch rokov vlády **na celom svete vynaložia na protiopatrenia na krízu spôsobenú pandémiou COVID-19 približne 10 biliónov¹⁶ EUR na ťarchu budúcich generácií**. Nastal čas chrániť našu klímu a prírodu a nasmerovať tieto finančné prostriedky na prebudovanie spoločnosti, ako sme si vytýčili v Európskej zelenej dohode. Mohlo by sa zdať, že veľký počet riešení potrebných na to, aby sme sa spamätali z krízy COVID-19, a na boj proti zmene klímy závisí predovšetkým od krokov, ktoré podniknú vlády, pritom však mnoho závisí aj od našich každodenných rozhodnutí. Európsky klimatický pakt využije tento moment a potenciál krokov jednotlivcov i komunít zameraných na prekonanie krízy v Európe.

¹³ Bude vychádzať z práce Komisie pri vykonávaní schémy pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS) od roku 2005 https://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm.

¹⁴ Horizont 2020: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en>.

¹⁵ „Energetické spoločenstvá: prehľad energetickej a sociálnej inovácie“ https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC119433/energy_communities_report_final.pdf.

¹⁶ <https://www.imf.org/en/Publications/FM/Issues/2020/09/30/october-2020-fiscal-monitor>.

1.2. Čo je klimatický pakt?

Európsky klimatický pakt je iniciatíva Komisie s cieľom rozvinúť spoluprácu s rôznymi zainteresovanými stranami a občianskou spoločnosťou, aby sa zaviazali vykonávať opatrenia v oblasti klímy a usilovali sa o udržateľnejšie správanie. **Ponúkne ľuďom a organizáciám možnosti, ako získavať informácie o zmene klímy, vyvíjať a zavádzať riešenia i spojiť sa s inými v snahe znásobiť vplyv týchto riešení.** Pakt vytvorí živý priestor na výmenu informácií, diskusiu a kroky v boji proti klimatickej kríze. **Ponúkne podporu** na to, aby rástlo európske klimatické hnutie a konsolidovalo sa.

Európsky klimatický pakt sa zameria na **zvyšovanie informovanosti a podporu krokov a činností.**

Pakt na začiatku bude zahŕňať výzvu pre ľudí a organizácie, aby si rozšírili svoje vedomosti a zaviazali sa vykonávať konkrétne činnosti a na tento účel sa stali ambasádormi klimatického paktu. Počas prvého roka fungovania potom rozšíri svoje činnosti a bude ponúkať aj príležitosť iniciovať prísľuby vzťahujúce sa na opatrenia v oblasti klímy, výmeny skúseností a možnosť zapájať sa do nich, ako aj preskúmať súhrnný vplyv spoločných opatrení. Európsky klimatický pakt bude otvorená iniciatíva a ako taká bude ponúkať rozmanité príležitosti zapojiť sa, prispôbené podľa potrieb ich podporovateľov.

Vykonávanie paktu bude pod vedením Komisie podporovať osobitný sekretariát. Dodržiavajúc zásady viacjazyčnosti, inkluzívnosti a účasti bude sekretariát od roku 2021 Komisii pomáhať pri:

- **informovaní a komunikovaní** so všetkými, ktorí sa už aktívne podieľajú na opatreniach v oblasti klímy, ako aj s tými, ktorí sú voči nim „ľahostajní“ alebo „ich len ťažko možno zasiahnúť“, určovaní a zviditeľňovaní osvedčených postupov, ktoré môžu pomôcť urýchliť potrebné zmeny, i pri spravovaní online platformy paktu, ktorá sa bude rozvíjať spolu s paktom,
- **zapájanie** občanov a zainteresovaných strán a uľahčovanie zmysluplnej účasti, vytváranie sietí a spolupráce opatrení, napr. tým, že bude zhromažďovať miestne opisy a príbehy s klimatickou tematikou a pozitívne postoje a (spolu-) organizovať rôzne typy podujatí s aktívnou účasťou. Vedomostné centrum paktu bude klimatickým iniciatívam sprostredkovať odborné znalosti a vzájomnú podporu medzi partnermi,
- **podporovaní** zriaďovania správy a vykonávania paktu, pričom zabezpečí prepojenia s relevantnými iniciatívami, skupinami a inštitúciami,¹⁷ ktoré budú iniciatívu hodnotiť a dávať jej nové impulzy.

Úspech paktu by sa mohol merať na základe počtu prísľubov alebo ambasádorov. Dôležitejšie je, že jeho úspech sa prejaví ako miera spoločenského prijatia iniciatív v oblasti klímy a životného prostredia či dopytu po nich.

¹⁷ Napríklad Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov.

2. Informovanosť

Zmena klímy sa deje tu a teraz. Suchá, lesné požiare, stúpanie hladiny morí, znehodnocovanie pôdy a obrovské záplavy nás už tým či oným spôsobom postihujú. Účinky môžu byť priame, napr. zdravotné dôsledky, poškodený majetok, zničené kultúrne dedičstvo, výpadky úrody, alebo nepriame napr. migrácia spôsobená zmenou klímy, ohrozenie potravinovej bezpečnosti, narušený obchod či toky investícií. A hoci ohrození sme všetci, chudobní a zraniteľní tieto vplyvy pociťujú bolestivejšie. Vystávajú teda dôležité otázky o spravodlivosti, demokracii, rovnakosti príležitostí, rovnosti a solidarite.

Napriek rozsahu a závažnosti zmeny klímy naďalej sú tí, čo **zmenu klímy popierajú a spochybňujú a odkladajú prijatie opatrení**. Je dôležité rozvinúť konštruktívny a otvorený dialóg vychádzajúci z vedeckých dôkazov. Správne fakty sú prvým kľúčovým faktorom v boji proti dezinformáciám a v snahe rozptýliť mýty. Jasná komunikácia o prírode a zmene klímy naliehavo vyzýva konať – doma, v školách, v spravodajstve a na pracoviskách.

Pakt pomôže **pri šírení vedomostí o opatreniach v oblasti klímy**, ktoré sú vedecky podložené a predstavujú praktický základ pre rozhodovanie v každodennom živote. Komisia spolu s organizáciami, ktoré sa budú chcieť zapojiť, vypracuje a sprístupní celú škálu komunikačných materiálov prístupných pre všetkých, ako aj nástroje na uvedenie paktu do praxe. Pakt bude vychádzať z mnohých a rozmanitých iniciatív, ktoré sa v Európe už zaviedli, prezentovať existujúce riešenia ako dobré príklady na inšpiráciu a učenie sa a bude pomáhať sieťam ochranárov klímy a komunitám realizovať ich vlastné ambície v oblasti klímy alebo spájať sily s inými.

Komisia bude ďalej uľahčovať a zvyšovať informovanosť a na to:

- Uvítá **ambasádorov klimatického paktu** s rozmanitým zázemím a rôznych povolání. Ambasádori sa zaviazajú vykonávať opatrenia v oblasti klímy a diskutovať ľuďmi vo svojich komunitách a sieťach o možných činnostiach. Prečo to je naliehavé. Prečo záleží na každom jednom. Komisia ambasádorov oficiálne uzná, poskytne im komunikačné materiály a príležitosti vytvárať siete na výmenu náhľadov a pomôže im v Európe i za jej hranicami zasiahnuť viac ľudí.
- Premietne **vedecky podložené informácie do možných opatrení**, ktoré prinesú okamžité a mnohoraké výhody jednotlivcom i komunitám. Ako príklad poslúžia pilotné iniciatívy pozývania klimatológov do škôl a inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, ktoré kedysi sami navštevovali. Komisia bude hľadať spôsoby, ako možno výsledky výskumu viac sprístupniť širšej verejnosti. Na to bude prijímať usmernenia pre výskumné projekty financované zo zdrojov EÚ, ktorými sa budú musieť riadiť pri šírení výsledkov a komunikácii o nich.
- **Bude podporovať klimatickú gramotnosť a začleňovanie klimatológie a riešení v tejto oblasti do osnov** v školách, odbornom vzdelávaní a príprave, vysokoškolskom i celoživotnom vzdelávaní.

- Nová Koalícia EÚ pre vzdelávanie v záujme klímy¹⁸ zmobilizuje odborné znalosti, bude poskytovať zdroje na vytváranie sietí a podporovať tvorivé koncepcie v partnerstve s učiteľmi, žiakmi a študentmi.¹⁹
  - Komisia mobilizuje svoje komunity eTwinning a School Education Gateway, ktoré spájajú niekoľko tisíc učiteľov a škôl, ako aj vznikajúcu sieť „modrých škôl“ na podporu vzdelávania o ekologických otázkach, ekologických zručností a zmenu návykov.
  - Komisijný kútik na vzdelávanie²⁰ prispeje v podobe učebných materiálov pre deti, mládež a učiteľov, ktoré vypracujú inštitúcie EÚ, a Európsky portál pre mládež²¹ pomôže zvyšovať informovanosť mladých ľudí o klimatickom pakte a vyzývať na činnosť.
  - Komisia navrhne aj európsky rámec kompetencií s cieľom pomôcť rozvíjať a hodnotiť vedomosti, zručnosti a postoje v oblasti zmeny klímy a udržateľného rozvoja.
- **Bude rozptyľovať mýty o klíme a vyvracať popieranie problémov a nesprávne informácie o klimatických otázkach**, pričom využije poznatky získané napríklad v boji proti pandémie COVID-19. Využije na to svoj akčný plán proti dezinformáciám²² a relevantné opatrenia načrtnuté v akčnom pláne pre európsku demokraciu.²³
  - Bude moderovať **stretnutia a podujatia online aj offline** v rôznych jazykoch EÚ a zamerané na rozmanité publikum s cieľom vytvárať pocit spolupatričnosti a zmysel pre spoločné ciele v oblasti klímy. Každý kút Európy by mohol rozprávať fantastické príbehy s klimatickou tematikou: pakt bude podporovať a podnecovať výmeny náhľadov a dialóg na miestnej i regionálnej úrovni v snahe zhromaždiť tieto bohaté skúsenosti, aby slúžili ako inšpirácia pre opatrenia. Takisto bude vychádzať z intenzívnejšieho využívania online podujatí ako nízkonákladových, nízkoemisných a inkluzívnejších alternatív na zvyšovanie informovanosti o klimatickej kríze a príležitostiach, ktoré sú s ňou spojené. Komisia bude organizovať **každoročné podujatie** s cieľom bilancovať dosiahnutý pokrok a propagovať nápady, opatrenia a riešenia.
  - Bude podporovať opatrenia, v ktorých sa zohľadní sociálna udržateľnosť, sociálny blahobyt, inklúzia, rovnosť, rozmanitosť, prístupnosť a finančná dostupnosť pre všetkých a ktorých cieľom bude zasiahnuť najzraniteľnejších jednotlivcov a oblasti.

¹⁸ Vytvorenie európskeho vzdelávacieho priestoru do roku 2025 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52020DC0625>.

¹⁹ https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/eea-communication-sept2020_en.pdf.

²⁰ https://europa.eu/learning-corner/home_sk.

²¹ https://europa.eu/youth/EU_sk.

²² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/tackling-online-disinformation>.

²³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/edap_communication.pdf.

Bude využívať **existujúce iniciatívy, do ktorých sú zapojené viaceré zainteresované strany**, s cieľom zvyšovať informovanosť. Viaceré existujúce platformy²⁴ môžu pomôcť šíriť informácie (napríklad o vplyve spotreby a výroby energie, budov a zmene klímy) a uľahčovať výmenu skúseností, riešení a osvedčených postupov.

Ambasádor Európskeho klimatického paktu

Poslanie

Ambasádori paktu pôjdu príkladom v opatreniach v oblasti klímy a ochrany životného prostredia a budú proaktívne stavať mosty medzi občianskou spoločnosťou, zainteresovanými stranami a Európsku komisiou.

Kto sa môže stať ambasádorom?

O pozíciu ambasádora sa môže uchádzať ktokoľvek²⁵. Organizácie môžu takisto navrhovať zástupcov, ktorí by sa stali ambasádormi v ich mene. Dôležitým aspektom zabezpečovania nasledovaniachodných vzorov pri opatreniach v oblasti klímy bude snaha o vyvážené zastúpenie mužov a žien.

Ako sa stať ambasádorom?

Prihlásiť sa bude možno na webovej stránke paktu. Uchádzači budú musieť stručne opísať svoje (plánované) činnosti a skúsenosti. Funkcia ambasádora je vhodná pre ľudí, ktorí sa zasadujú za opatrenia v oblasti klímy a životného prostredia a vyznávajú hodnoty paktu. Ambasádori budú do funkcie vymenovaní v objektívnom a transparentnom postupe na základe zásluh a motivácie na jeden rok s možnosťou predĺženia.

Prečo sa stať ambasádorom?

Ambasádori budú predstavení na webovej stránke paktu i komisijných kanáloch v sociálnych médiách a budú môcť využívať platformy a informačné materiály paktu. Budú súčasťou siete ambasádorov, ktorá bude ponúkať príležitosti na partnerské výmeny, diskusie a odbornú prípravu.

3. Činnosti

Klimatický pakt bude podnecovať jednotlivcov a organizácie, aby vykonávali **demokratické, praktické, transparentné, inkluzívne činnosti v oblasti klímy s dlhotrvajúcim účinkom, ktoré budú založené na vedeckých poznatkoch a zakorenené v miestnom prostredí.**

²⁴ Napr. transformujúce sa uhoľné regióny, Čistá energia pre ostrovy EÚ, Dohovor primátorov a starostov o klíme a energetike, Stredisko EÚ pre monitorovanie energetickej chudoby a otvorená platforma vlny obnovy budov. Viac informácií o týchto platformách uvádza webová stránka paktu.

²⁵ Hoci sa záber paktu najprv obmedzí na územie EÚ, už existujú dobré iniciatívy EÚ za jej hranicami, spomeňme týždne EÚ diplomacie v oblasti klímy, akcie čistenia pláží či iné aktivity, ktoré organizujú delegácie EÚ na celom svete, napr. https://ec.europa.eu/info/events/eu-beach-cleanup-2020_en.

3.1. Podpora účasti

Mnohí ľudia majú pocit, že majú príliš malý vplyv na zásadné rozhodnutia, napríklad na to, ako bojovať proti zmene klímy. Podujatia, akými sú dialógy a stretnutia s občanmi,²⁶ ukazujú, že **priame zapojenie ľudí** do dôležitých a komplexných diskusií **vytvára pocit spoluzodpovednosti, umožňuje technologickú a spoločenskú inováciu a optimalizuje rozhodovanie**. EÚ sprísňuje svoje ciele v oblasti klímy a pakt pri tom vytvorí prepojenia medzi všetkými úrovňami verejnej správy, ako aj s občianskou spoločnosťou a priamo so občanmi Európy, pretože bude otvárať demokratické diskusie zahŕňajúce názory ľudí v celej ich rozmanitosti.

Účasť na pakte prispeje ku **klimatickému hnutiu vo všetkých** komunitách a regiónoch EÚ a zdôrazní **spoločenské väzby** inšpirované spoločnými partnerskými opatreniami v oblasti klímy, ktoré s cieľom zlepšiť zdravie a miestne životné prostredie vykonávajú komunity.

Účastníci paktu, či jednotlivci či organizácie, sa budú zapájať rozmanitými spôsobmi. Napríklad budú môcť **zaregistrovať svoje iniciatívy a prisľuby týkajúce sa oblasti klímy** na online platforme klimatického paktu alebo sa zapojiť do iniciatívy iných účastníkov. Budú môcť vyjadriť svoj záujem o prácu iných a skontaktovať sa s nimi v snahe vytvoriť dodatočné opatrenia a dať impulzy v komunitnom duchu. Existuje jednoznačný záujem: vyše 80 % respondentov vo verejnej konzultácii ku klimatickému paktu signalizovalo svoj záujem zaviazat' sa vykonávať opatrenia v oblasti klímy.

Pakt preskúma možnosti spolupráce s **celosvetovou kampaňou a platformou „Count Us In“²⁷**, ktorá sa usiluje zmobilizovať jednu miliardu ľudí, a podobnými alebo doplnkovými iniciatívami zameranými na podnecovanie ľudí, aby vykonávali opatrenia v oblasti klímy vo svojich každodenných životoch a názorne ukázali kolektívny vplyv činov jednotlivcov.

Konkrétne **pakt vyzve mladých ľudí**, aby zabezpečili, že otázky klímy a životného prostredia zostanú celosvetovou prioritou. Bez pochyb im ide pri opatreniach v oblasti klímy o najviac, pretože naše dnešné rozhodnutia budú vytvárať svet, v ktorom budú žiť v dospelosti a ktorý zanechajú svojim deťom. Komisia v snahe ešte viac podporiť politiku v oblasti klímy a kroky mladých ľudí v tejto otázke bude viesť pravidelné dialógy s mladými ľuďmi a vyhradí im v pakte prednostnú pozíciu. Na tento účel spolu s mladými ľuďmi vytvorí štruktúrovaný program zapájania sa ako súčasť paktu.

Ak má pakt pretrvať ako otvorená, inkluzívna a ambiciózna iniciatíva, musia ľudia a organizácie, ktoré sa chcú zapojiť, prisľúbiť, že budú dodržiavať hodnoty paktu.

Hodnoty paktu

1. Veda, zodpovednosť a záväzok. Účasť na pakte prinesie pozitívne opatrenia v oblasti klímy a bude inšpirovať alebo podnecovať iných, aby sa zapojili tiež. Účastníci

²⁶ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-climate-pact-exploratory-opinion>.

²⁷ <https://www.count-us-in.org>.

prispejú konkrétnymi dôveryhodnými opatreniami založenými na vedeckých poznatkoch s jednoznačnými a v ideálnom prípade aj merateľnými výsledkami, ktoré budú ukazovať ich vplyv.

2. Transparentnosť. Účastníci paktu sa zaviazujú deliť sa o relevantné informácie o svojich činnostiach, metodikách a výsledkoch s ostatnými účastníkmi a verejnosťou. Pomôže to im aj ostatným sledovať pokrok, zavádzať zlepšenia, získavať poznatky z iných iniciatív alebo sa do nich zapájať, ako aj pochopiť celkový vplyv vykonaných činností.
3. Žiadna environmentálne klamlivá reklama. Prísľuby sa budú registrovať tak, aby účastníci mohli svoje záväzky konkrétne, verejne a transparentne prezentovať. Komisia vyvinie primeraný spôsob monitorovania pokroku s rôznou mierou kontroly v závislosti od kapacít účastníka²⁸.
4. Ambície a naliehavosť. Ak máme dosiahnuť ciele v oblasti klímy a životného prostredia, potrebujeme rýchlo a rozhodne spochybnit' dlhodobé návyky a predpoklady. Hoci zaväži aj ten najmenší krok, účastníci paktu sa budú usilovať aj o transformačné riešenia, medzi iným vizionárske projekty, experimenty, inovačné spôsoby spolupráce a zdravú konkurenciu, pokiaľ ide o výsledky.
5. Opatrenia prispôbené miestnym kontextom. Diskusie a opatrenia sa prispôbia podľa miestneho kontextu a cieľových skupín. Čím bližšie budú pri každodennej realite ľudí, tým lepšie.
6. Rôznorodosť a inkluzívnosť. Zúčastniť sa môže ktokoľvek, bez ohľadu na zázemie či povolanie²⁹. Účelom paktu je odstrániť prekážky pre opatrenia v oblasti klímy. To znamená aj prekážky vyplývajúce z osobných charakteristík, ako je pohlavie, vek a zdravotné postihnutie. Účastníci paktu sa tak môžu stať stredobodom diskusií, napríklad o budúcnosti Európy. Komisia sa pri rozvíjaní paktu bude spoliehať na tvorivosť a rozmanitosť názorov, ktoré získa pomocou demokratických a participatívnych mechanizmov.

3.2. Čo najlepšie využívanie digitálnych nástrojov

²⁸ Zohľadnia sa pritom iné relevantné rámce a iniciatívy, napríklad hľadisko celého životného cyklu či iniciatíva opodstatňovania tvrdení týkajúcich sa životného prostredia spustená v rámci Európskej zelenej dohody: https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/initiative_on_green_claims.htm.

²⁹ V stratégii EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025 sa načrtávajú aj opatrenia relevantné pre pakt: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_sk.

Pakt bude na zintenzívnenie účasti používať informačné technológie v snahe zabezpečiť **inovačné spôsoby na prítiahnutie ľudí a realizovať opatrenia**, pričom bude zohľadňovať potrebu zaručiť univerzálnu prístupnosť pre všetkých³⁰. Napríklad:

- Pakt bude podporovať používanie najaktuálnejších dostupných digitálnych technológií a služieb (ako sú senzory, umelá inteligencia, dáta) v snahe dosiahnuť najlepšie výsledky a urýchliť zelenú transformáciu.
- Pakt bude používať svoju online platformu a iné digitálne nástroje s cieľom umožniť ľuďom **inovovať a skúmať riešenia v záujme udržateľných zmien** návykov na úrovni jednotlivcov i kolektívov. Napríklad preskúma iniciatívy, akými je používanie integrovaných IT systémov vyvinutých v rámci výskumu financovaného zo zdrojov EÚ. Tieto systémy môžu miestnym komunitám umožniť používať mobilné telefóny na zachytávanie údajov o³¹ kvalite ovzdušia, zdravotnom stave pôdy, voľne žijúcej zveri či klíme a automaticky ich kombinovať so snímkami satelitov Copernicus,³² a tak môžu dať údaje od občanov do súvisu s komplexnejšími európskymi tendenciami, pomôcť pri rozhodnutiach v rámci adaptácie na zmenu klímy alebo opatreniach na účinné zníženie emisií a zmiernenie znečisťovania. Satelity Copernicus zachytávajú, ako sa naša planéta a miestne životné prostredie menia v dôsledku zmeny klímy a môžu poskytovať objektívne a spoľahlivé údaje v prospech informovaných rozhodnutí, zvyšovania informovanosti a priamych opatrení.
- **Online interaktívne dialógy s občanmi**, prebiehajúce napríklad súčasne s dialógmi v rámci Konferencie o budúcnosti Európy, budú príležitosťou vyjadriť svoje názory, predostrieť nápady a očakávania k otázke, čo Európa s nulovými emisiami a nulovým znečisťovaním³³ znamená pre ich komunitu a každodenný život.
- Komisia bude podnecovať a podporovať priestor umožňujúci **súťaž medzi jednotlivcami a skupinami, určovanie cieľov a uverejňovanie informácií o pokroku**, napríklad aplikácie umožňujúce jednotlivcom a organizáciám registrovať prísľuby. Komisia už naštartovala podobné mechanizmy pre iniciatívy „Social Biking Challenge“³⁴ a „European Cycling Challenge“.³⁵

³⁰ Európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia na obdobie 2010 – 2020 je zameraná na zvýšenie prístupnosti tovaru a služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím. Pripravuje sa nová stratégia práv osôb so zdravotným postihnutím 2021 – 2030 s cieľom zaručiť, aby osoby so zdravotným postihnutím mohli využívať svoje práva a plnou mierou sa podieľať na živote spoločnosti.

³¹ Európsky dátový portál zbiera metaúdaje z informácií verejného sektora vo všetkých európskych krajinách a takisto bude relevantný pre pakt. <https://data.europa.eu/europeandataportal/sk>.

³² <https://www.copernicus.eu/sk>.

³³ Akčný plán na dosiahnutie nulového znečistenia vody, pôdy a ovzdušia prispeje k celkovým cieľom paktu, napríklad prostredníctvom špecializovaných iniciatív zainteresovaných strán, https://ec.europa.eu/environment/strategy/zero-pollution-action-plan_en.

³⁴ <https://mobilityweek.eu/eu-initiatives/social-biking-challenge/>.

³⁵ <https://civitas.eu/event/european-cycling-challenge>.

3.3. Vychádzať z existujúcich iniciatív a podporovať ich

Európsky klimatický pakt bude **vychádzať z celej škály** vznikajúcich i existujúcich **iniciatív** a podporovať ich. Komisia na tento účel zriadi **vedomostné centrum**, v ktorom sa budú koncentrovať relevantné informácie a odborné znalosti a ktoré sprístupní tak na online platforme paktu, ako aj pomocou osobitných podporných služieb. Vedomostné centrum bude podporovať existujúce a vznikajúce iniciatívy, pomáhať rozvíjať ich, opakovať, čo už funguje, budovať kapacity pomocou poskytovania poznatkov a know-how a uplatňovať naučené poznatky v praxi.

Vedomostné centrum paktu bude pôsobiť spolu s „kompetenčnými centrami **sociálnej inovácie**“³⁶, ktoré budú podporovať rozširovanie a opakovanie inovačných projektov financovaných zo zdrojov programu EÚ v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie. Cieľom je zvýšiť informovanosť o potenciáli sociálneho hospodárstva pri zvládaní environmentálnych problémov prostredníctvom miestnych projektov. Aj pripravovaný akčný plán sociálneho hospodárstva (zaviesť sa má do konca roka 2021) bude slúžiť na zlepšovanie sociálnej inovácie.

Pakt poskytne **prehľad dostupných finančných prostriedkov alebo finančných potrieb**³⁷ iniciatív súvisiacich s klímou vrátane menších lokálnych projektov z rôznych zdrojov (napr. EÚ, členské štáty, dobročinné organizácie, súkromný sektor). Účelom bude zmobilizovať podporu pre miestne klimatické iniciatívy, ktoré potrebujú len malý objem zdrojov, ale majú potenciál rozšíriť sa vo všetkých zapojených komunitách a priniesť citeľné pozitívne vplyvy.

Misie, partnerstvá a projekty v rámci programu³⁸ **Horizont Európa** vytvorené spolu so zainteresovanými stranami a občanmi poskytnú fóra na spoločné porady a vytyčovanie cieľov i na skladanie prísľubov týkajúcich sa klímy. Misie zamerané na „adaptáciu na zmenu klímy vrátane spoločenskej transformácie“³⁹ a „klimaticky neutrálne a inteligentné mestá“⁴⁰ poskytnú priestor pre všetkých relevantných aktérov, a predovšetkým občanov, zapojiť sa a spoločne koncipovať, vykonávať a hodnotiť potrebné riešenia založené na najlepších dostupných vedeckých poznatkoch.

V úvodnej fáze budú prioritou klimatického paktu opatrenia zamerané na **zelené plochy, zelenú mobilitu, hospodárne budovy a prípravu na zelené zručnosti** v rámci existujúcich a relevantných podporných mechanizmov Komisie. Tieto štyri oblasti zaručujú okamžité výhody nielen pre klímu, ale aj zdravie a kvalitu života občanov. **Postupom času sa pakt rozšíri aj na iné oblasti**, napríklad udržateľnú spotrebu a výrobu, kvalitu pôd, zdravé potraviny a udržateľné spôsoby stravovania,⁴¹ oceány, vidiecke a pobrežné oblasti a iné.

³⁶ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=629&langId=sk&callId=604&furtherCalls=yes>.

³⁷ Obnovená stratégia pre udržateľné financovanie, ktorú má Komisia prijať začiatkom roka 2021, poskytne primeraný rámec na podporu tejto iniciatívy.

³⁸ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en>.

³⁹ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe/missions-horizon-europe/adaptation-climate-change-including-societal-transformation_en.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe/missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_en.

⁴¹ Komisia so zainteresovanými stranami do druhého štvrtého roka 2021 vyvinie únijný kódex a rámec monitorovania zodpovedného obchodného a marketingového správania v potravinovom dodávateľskom reťazci.

Webová stránka klimatického paktu⁴² bude priebežne aktualizovať prehľad iniciatív, činností a ocenení, ktorými EÚ podporuje opatrenia v oblasti klímy, spočiatku v štyroch prioritných oblastiach.

3.3.1. Zelené plochy

Európa potrebuje viac zelených plôch na vybudovanie odolnosti proti klimatickým a zdravotným hrozbám. Komisia už v novej stratégii biodiverzity ohlásila svoju podporu na vysadenie **troch miliárd ďalších stromov v Európe do roku 2030**.⁴³ V mestách potrebujeme stromy a iné zelené plochy, pretože absorbujú emisie a znižujú extrémne vysoké teploty, vo vidieckych oblastiach zas zabezpečujú mnohoraké výhody v prospech biodiverzity, poľnohospodárstva a ekologického cestovného ruchu. Vysadené stromy však potrebujú dlhodobú starostlivosť a obhospodarovanie. Pakt bude podporovať **iniciatívy miestnych komunít, organizácií a jednotlivcov zamerané na výsadbu nových stromov a starostlivosť o ne** napríklad prostredníctvom zviditeľňovania a šírenia informácií. Vytvorí prepojenia s poľnohospodárskymi plánmi členských štátov, na základe ktorých plynie podpora z EÚ, ako aj s celou škálou fondov EÚ (kohézne fondy, program LIFE atď.) a platforiem (napr. nová európska platforma pre rozvoj zelených oblastí v mestách oznámená ako súčasť stratégie biodiverzity).

Konkrétne **miestne samosprávy** môžu projektovať mestskú krajinu s dostatočným priestorom pre mestské lesy, parky a záhrady. Na základe obmedzení nariadených v súvislosti s pandemiou COVID-19 čoraz väčší počet primátorov uznáva, aké je dôležité rozšíriť miestne zelené mestské oblasti v prospech kvalitných životných podmienok pre ľudí, dodatočne k známym výhodám v podobe znižovania emisií a adaptácie na zmenu klímy.

V pakte sa zohľadní mimoriadna úloha, ktorú vidiecke oblasti zohrávajú⁴⁴ pri zabezpečovaní vyváženého územného rozmiestnenia populácie, pri spravovaní odolných krajín so zdravými ekosystémami, ako aj pri zabraňovaní preľudnenia miest.

Pakt:

1. Bude poskytovať informácie primátorom a miestnym a regionálnym samosprávam, pričom čerpať bude z existujúcich zdrojov, sietí a platforiem, akým je Dohovor primátorov a starostov o klíme a energetike⁴⁵, Európske hlavné zelené mesto⁴⁶, sieť Európskeho zeleného listu, nástroj Zelené mesto a dohoda o zelených mestách.
2. Ponúkne miestnym orgánom riešenia na obnovu, ochranu a rozširovanie zelených mestských oblastí. Tieto riešenia budú vychádzať z existujúcich politík a iniciatív, čerpať zo zistení výskumných projektov programu Horizont Európa. Príkladom sú

⁴² <https://europa.eu/climate-pact>.

⁴³ https://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/strategy/index_en.htm.

⁴⁴ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12525-Long-term-vision-for-rural-areas>.

⁴⁵ Postupne by sa v kontexte celosvetového Dohovoru primátorov a starostov mohli začať podporovať prepojenia s partnermi vo svete.

⁴⁶ <https://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/>.

riešenia inšpirované prírodou, ktoré maximalizujú vytváranie kvalitných pracovných miest, podnikateľské príležitosti a odolnosť proti zmene klímy.

3. Poskytne fórum na dialóg a spoluprácu medzi komunitami, podnikmi, majiteľmi pozemkov a miestnymi samosprávami s cieľom zabezpečiť, aby sa na dostatočných plochách opäť vysadila zeleň, aby z vyplývajúcich mnohorakých výhod súvisiacich s klímou, zdravím a ekosystémami profitovali všetci.

3.3.2. Ekologická mobilita

Všetci sa musíme premiestňovať efektívnym spôsobom – dá sa to aj pri súbežnom zlepšovaní nášho zdravotného stavu a životného prostredia. Podstatný podiel emisií vyplývajúcich z našich osobných aktivít je daný možnosťami prepravy a našimi rozhodnutiami v oblasti mobility. S podporou digitálnych riešení a vďaka väčšej dostupnosti má verejná doprava, cyklistika, chôdza a iné podoby čistej mobility potenciál vytvoriť čistejšie mestá i nové príležitosti pre pracovné miesta a inováciu.

Masívny prechod na zelenú mobilitu už prebieha. Mnohé európske **mestá a ich obyvatelia hľadajú bezpečnejšie, zdravšie a lacnejšie možnosti mobility**, napríklad zlepšenie cyklistickej infraštruktúry, vypracovanie schém spoločného využívania vozidiel, či zaobstarávanie ekologických autobusov, plavidiel a vlakov. Vo vidieckych oblastiach sú vzdialenosti obvykle väčšie než v mestských oblastiach a verejná doprava je spravidla menej častá a obmedzená na hustejšie obývané oblasti. V tejto súvislosti bude pakt podporovať inovačné riešenia, **v ktorých sa nezabudne na žiadne miesto** a ktoré budú zahŕňať napríklad spolujazdu v jednom elektrickom vozidle alebo spoločné využívanie elektrických vozidiel, cyklistickú infraštruktúru v mestách a na dlhých trasách, ako aj dopravu na vyžiadanie. Týka sa to aj osobitných potrieb žien v doprave,⁴⁷ požiadaviek na prístupnosť pre ľudí so zdravotným postihnutím a starších ľudí, ale takisto aj nevyhnutnosti zabrániť izolácii obytných oblastí tým, že sa služby verejnej dopravy sprístupnia pre všetkých.

Európsky klimatický pakt zviditeľní a bude podporovať naše mnohoraké možnosti efektívnejšieho, zdravšieho a menej znečisťujúceho cestovania a bude podnecovať miestne a regionálne orgány verejnej správy, aby využívali prostriedky z kohézneho fondu na prechod na ekologickejšiu mobilitu. Môže vytvoriť prepojenia s inými iniciatívami, napríklad platformou pre čisté autobusy,⁴⁸ ktorá podporuje mestá pri spoločnom nákupe čistých autobusov, sieťou „mestá pre mestá“ CIVITAS zameranou na čistejšiu mestskú mobilitu⁴⁹ a európskou platformou plánov udržateľnej mestskej mobility,⁵⁰ ktorá mestám pomáha dekarbonizovať dopravu v nich. Účinok prísľubov paktu v oblasti ekologickej mobility

⁴⁷ https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC117687/kjna29833enn_1.pdf.

⁴⁸ <https://cleanbusplatform.eu>.

⁴⁹ <https://civitas.eu/>, sieť „mestá pre mestá“ zameraná na čistejšiu a lepšiu dopravu v Európe zahŕňajúca vyše 800 inovačných opatrení v mestskej doprave a riešenia vo vyše 80 mestách živých laboratórií v celej Európe.

⁵⁰ <https://www.eltis.org/mobility-plans/european-platform>.

možno zosilniť prostredníctvom Európskeho týždňa mobility,⁵¹ ocenení za mestskú mobilitu, dníestskej mobility a Európskeho roku železníc (2021).

V kontexte týchto iniciatív pakt môže slúžiť ako **miesto zberu príslubov zainteresovaných strán, miest či regiónov** zameraných na:

1. spoločný nákup dopravných prostriedkov s nulovými emisiami (napríklad elektrických autobusov alebo autobusov na vodíkový pohon),
2. spoločnú výstavbu a zvyšovanie kvality bezpečnej cyklistickej infraštruktúry a súčasné znižovanie počtu smrteľných nehôd na cestách,
3. zavádzanie inovačných riešení mobility a logistiky a zostavovanie participatívnych a udržateľných plánov mestskej mobility s kombináciami riešení prispôbenými konkrétnym potrebám v snahe znížiť emisie a mieru znečistenia ovzdušia,
4. podporu kombinovania dopravných možností, ktoré cestujúcim ponúkajú uhlíkovo neutrálné spôsoby cestovania v EÚ, predovšetkým na krátke vzdialenosti.

3.3.3. Ekologické budovy

Doma, v práci či vo voľnom čase trávim veľký podiel času v interiéri: v budovách, ktoré vykurejeme alebo chladíme fosílnymi palivami alebo ktoré prípadne nie sú dobre zateplené, či v priestoroch, ktoré nie sú vhodné na to, aby odolali výrazným horúčavam alebo chladným obdobiam. Ak berieme do úvahy celý životný cyklus od návrhu, cez výstavbu, používanie, renováciu po demoláciu, tak **stavebníctvo je najväčším spotrebiteľom energie v EÚ vôbec**(40 %), spotrebúva najviac surovín (50 % vyťažovaných materiálov)⁵², a teda naň pripadá aj najväčší podiel emisií skleníkových plynov (36 % priamych a nepriamych emisií súvisiacich s energiou). Stúpajúce teploty a s nimi súvisiace čoraz častejšie vlny horúčav budú príčinou zvýšenej potreby energie na chladenie našich budov v teplom období, pričom na chladenie kancelárskych budov treba trojnásobne viac energie než na ich vykurovanie.

Ak chceme dosiahnuť, aby naše budovy boli šetrnejšie ku klíme, musíme používať nízkouhlíkové materiály, stavať nové lepšie budovy a renovovať existujúce, keďže väčšina z nich tu bude stáť ďalšie desaťročia.

Pakt bude podporovať **renováciu budov**⁵³ v súlade s iniciatívou Európskej komisie „vlna obnovy“ zameranou na znižovanie emisií skleníkových plynov z budov a umožní im lepšie odolávať vplyvom hrozieb v dôsledku zmeny klímy, ako sú horúčavy alebo záplavy. Napríklad:

1. Pakt bude poskytovať informácie o mnohorakých výhodách zlepšovania energetickej a materiálnej hospodárnosti obytných budov, nemocníc, škôl, budov sociálneho bývania a komunálnych služieb.

⁵¹ <https://mobilityweek.eu>.

⁵² Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo Za čistejšiu a konkurencieschopnejšiu Európu, 11. marec 2020 [COM(2020) 98 final] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0098>.

⁵³ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/renovation-wave_en.

2. Pakt bude podnecovať prísľuby, merať pokrok a uľahčovať diskusiu medzi rôznymi účastníkmi dodávateľského reťazca súvisiaceho s renováciou.⁵⁴ Prostredníctvom programu Horizont Európa bude spolu s občanmi vytvárať riešenia a koncipovať nápady pre európsky Bauhaus – nový priestor spoločnej tvorby, v ktorom architekti, umelci, študenti, inžinieri a dizajnéri pracujú spoločne pri navrhovaní úspornejších a udržateľnejších budov.
3. V kontexte vlny obnovy EÚ⁵⁵ bude pakt poskytovať usmernenie a technickú pomoc primátorom a občanom zaoberajúcim sa výrobou energie a jej využívaním v budovách a usilujúcim sa o zvýšenie ich odolnosti, pričom osobitý dôraz sa kladie na finančnú dostupnosť a energetickú chudobu.
4. Pakt bude ukazovať, kde sú dostupné finančné prostriedky, napr. z programu LIFE a Európskeho fondu regionálneho rozvoja, v snahe podporiť úsilie občanov, komunit a regiónov pri renovácii, pričom osobitá pomoc bude určená zraniteľným komunitám.

3.3.4. Ekologické zručnosti

Opatrenia v oblasti klímy už zabezpečujú pracovné miesta a príležitosti budúcnosti. V sektore energie z obnoviteľných zdrojov v EÚ sme zaznamenali 1,5 milióna obsadených pracovných miest⁵⁶. V obhospodávaní v súčasnosti pracujú vyše 4 milióny ľudí⁵⁷. Komisia odhaduje, že do roku 2030 sa vytvorí dodatočných 1,2 milióna ekologických pracovných miest len na splňanie záväzkov EÚ v rámci Parížskej dohody.⁵⁸

Klimatický pakt pomôže uchádzačom o zamestnanie v zelenom hospodárstve, pretože bude propagovať a podporovať rozvoj **zelených zručností**⁵⁹, aby ich nadobudli ľudia i subjekty verejného sektora a sprostredkúvali sa vo vzdelávacích zariadeniach a inštitúciách, a takisto bude podnecovať podniky, aby využívali výhody spojené s prechodom na zelené hospodárstvo a príležitosti, ktoré prináša. Programy rozvoja zelených zručností a súvisiace iniciatívy by mali byť k dispozícii rovnakým spôsobom pre všetkých a mali by sa sprístupniť ľuďom so zdravotným postihnutím.

Pakt:

1. Bude podnecovať zapojenie organizácií a sektorov, ktoré sú dôležité pre prechod na hospodárstvo šetrné ku klíme, do „paktu pre zručnosti“,⁶⁰ ktorého účelom je zmobilizovať zainteresované strany súkromného a verejného sektora, aby vykonávali

⁵⁴ Spolu s portálom BUILD UP (www.buildup.eu).

⁵⁵ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/renovation-wave_en.

⁵⁶ https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC120302/employment_energy_status_report_2020.pdf.

⁵⁷ COM(2020) 98 final <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0098>.

⁵⁸ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8219>.

⁵⁹ Vývoj súboru základných zelených zručností pre pracovný trh ako orientácia pre odbornú prípravu v celom hospodárstve – taxonómia ESCO <https://ec.europa.eu/esco/portal/home?resetLanguage=true&newLanguage=sk>. ESF+ bude podporovať zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu 5 miliónov ľudí, aby mohli zastávať zelené pracovné miesta v prospech zeleného hospodárstva <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=sk>.

⁶⁰ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1517&langId=sk>.

konkrétne kroky zamerané na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu ľudí v produktívnom veku a na vytváranie partnerstiev.

2. Bude šíriť **osvedčené postupy a príklady úspešných príbehov** zozbierané z mnohých európskych iniciatív, predovšetkým Európskeho týždňa odborných zručností,⁶¹ iniciatívy Zručnosti pre život, Európskeho združenia učňovskej prípravy a projektov financovaných z programu Erasmus+.⁶² Medzi osvedčené postupy členských štátov patrí využívanie systému záruky pre mladých ľudí na ponúkanie príležitostí v zelených sektoroch nezamestnaným alebo neaktívnym mladým ľuďom.
3. Bude pomáhať pri **orientácii v novom Európskom sociálnom fonde plus** na obdobie 2021 – 2027 i novom Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti, ktoré miliónom ľudí umožnia odbornú prípravu na zelené pracovné miesta, zelenú obnovu, ako aj pri spustení novej platformy na podporu inovácie v roku 2021. Program Erasmus+ na obdobie 2021 – 2027 bude poskytovať príležitosti na rozvíjanie výhľadovo orientovaných zručností, ako aj projektov partnerstva pre organizácie v oblastiach vzdelávania a mládeže v snahe spolupracovať pri zručnostiach a kompetenciách v prospech životného prostredia a klímy.
4. Bude podnecovať zainteresované strany, miestne orgány verejnej správy a komunity, aby **naplno využívali Fond na spravodlivú transformáciu a Mechanizmus spravodlivej transformácie**⁶³ na propagáciu rekvalifikácií, aktívneho začleňovania pracovníkov a uchádzačov o zamestnanie a vytváranie nových pracovných miest v miestnych cieľových regiónoch.
5. Bude ukazovať, kde je dostupná podpora pre inštitúcie vysokoškolského vzdelávania na zostavenie a sprostredkovanie programov o vplyvoch na klímu a životné prostredie a o klimatickej a environmentálnej stope životných cyklov, ako aj pre flexibilné formáty vzdelávania vrátane krátkych kurzov o environmentálnej udržateľnosti⁶⁴.

4. Pridajte sa k nám

Európsky klimatický pakt uzná a zosilní úsilie všetkých, ktorí už bojujú proti klimatickej a ekologickej kríze, a bude podnecovať ďalších, aby sa pridali. Pomôže Európe dostať pod kontrolu emisie a harmonizovať hospodárstvo s prírodou a na to potrebujeme, aby sa zapojili všetci.

Vyzývame **miestne, regionálne a celoštátne orgány**, aby organizovali pravidelné stretnutia s občanmi s klimatickou a environmentálnou tematikou, vypracovali stratégie spravodlivej

⁶¹ Európsky týždeň odborných zručností https://ec.europa.eu/social/vocational-skills-week/european-vocational-skills-week-2017_en.

Európske združenie učňovskej prípravy <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1147>.

⁶² Projektová platforma programu Erasmus+ <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/>. Iniciatíva „Európske univerzity“ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_sk.

⁶³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism_sk.

⁶⁴ Napr. <https://microcredentials.eu>.

transformácie, zintenzívnili investície do ochrany komunít pred klimatickými vplyvmi a zvažili mnohé výhody, ktoré prináša znižovanie emisií ich občanom z hľadiska kvality ovzdušia, čistej mobility a finančne dostupnej energie.

Súkromný sektor, podniky a finančný sektor vyzývame konať dobro – aj vo vlastnom záujme. Znamená to, že stredobodom ich stratégií a operácií bude musieť byť udržateľnosť v snahe o dlhodobé výhody pre všetkých namiesto krátkodobého zisku pre niekoľkých, že vládam budú pomáhať zabezpečiť, aby trhy poskytovali hospodárske stimuly na zmierňovanie poškodzovania životného prostredia a klímy, a že zamerajú svoju inovačnú silu na vyvíjanie riešení celosvetových výzev.

Občiansku spoločnosť vrátane miestnych organizácií vyzývame, aby svoju schopnosť pritiahnuť všetkých naďalej nasadzovali do boja proti popieraniu zmeny klímy a odkladaniu opatrení a podnikali energické, participatívne a pozitívne kroky a aby umožňovali sociálnu inováciu v snahe podporovať prechod celého kontinentu na udržateľný a klimaticky neutrálny systém.

Sociálnych partnerov vyzývame, aby vypracovali spoločné stratégie pre spravodlivý prechod ku klimatickej neutralite a aby zachovávali a vytvárali pracovné miesta v sektoroch a regiónoch prechádzajúcich transformáciou a predovšetkým podporovali príležitosti na rekvifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností v prospech nových, ekologických, vysokokvalitných a dlhodobých pracovných miest budúcnosti.

Školy, akademické obce a inštitúcie vzdelávania a odbornej prípravy vyzývame, aby posilnili klimatickú a environmentálnu gramotnosť a zakomponovali vedecké poznatky a priniesli povedomie o naliehavosti klimatickej krízy do našich každodenných životov, tvorby politiky a hospodárstva.

Mladých ľudí vyzývame, aby pakt využívali na iniciovanie systémovej a medzigeneračnej zmeny v prospech celej spoločnosti.

Občanov vyzývame, aby vyhľadávali a zavádzali mnohoraké zlepšenia, ktoré rozhodnutia a návyky šetrné ku klíme môžu priniesť do ich životov, komunít a súčasne klímy.

Pakt je teraz otvorený nápadom, ambasádorom i vyjadreniam záujmu o zloženie prísľubu. Viac informácií o klimatickom pakte a možnosti zapojiť sa nájdete na webovej stránke klimatického paktu⁶⁵ a jeho stránkach v sociálnych médiách. Takisto sa môžete obrátiť na zastúpenia Komisie v jednotlivých členských štátoch či osloviť ktoréhokoľvek ambasádora klimatického paktu.

Komisia víta každého, kto sa chce s nami vydať na cestu za lepšou a ekologickejšou Európou. Budeme po nej kráčať spoločne, stmelení rovnakou myšlienkou. Zapojiť sa môže

⁶⁵ <https://europa.eu/climate-pact>.

každý. Každý môže prispieť svojím dielom. **Žiaden čin nie je príliš malý na to, aby nemohol priniesť zmenu.**